

8.2 Περιγραφή του Μέτρου

8.2.0 19. CLLD/LEADER

8.2.1. Νομική βάση

[Μέγιστη έκταση:875 χαρακτήρες = περ. 1/4 σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Άρθρα 32-35 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ΤΣ, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

Άρθρα 42-44 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το ΕΓΤΑΑ.

Σημείο 8.17, Μέρος 1 του Παραρτήματος Ι, της εκτελεστικής πράξης.

8.2.2. Γενική Περιγραφή του μέτρου συμπεριλαμβανομένης της λογικής παρέμβασης και της συμβολής στις Περιοχές Εστίασης και οριζόντιες προτεραιότητες της Αγροτικής Ανάπτυξης)

[Μέγιστη έκταση:14000 χαρακτήρες = περ. 4 σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD), βασισμένη στην προσέγγιση LEADER, είναι μια μέθοδος σχεδιασμού και υλοποίησης τοπικών ολοκληρωμένων αναπτυξιακών στρατηγικών, με τη συμμετοχή των εταίρων σε τοπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών οικονομικών και κοινωνικών φορέων, προκειμένου να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά οι οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και δημογραφικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές. Είναι ένα ιδιαίτερα ισχυρό εργαλείο, ειδικά σε περιόδους κρίσης, που δείχνει ότι οι τοπικές κοινότητες μπορούν: α) να κάνουν σταθερά βήματα προς πιο αποτελεσματικές μορφές οικονομικής, βιώσιμης και «χωρίς αποκλεισμούς» ανάπτυξης, σύμφωνα με τη στρατηγική «Ορίζοντας 2020», β) να «καινοτομήσουν» όχι αποκλειστικά σε όρους τεχνολογικούς αλλά κυρίως σε όρους αντιμετώπισης των τοπικών προβλημάτων και γ) να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή στις αγροτικές περιοχές.

Σύμφωνα και με τη SWOT ανάλυση, οι ελληνικές αγροτικές περιοχές έχουν μακρόχρονη εμπειρία στον σχεδιασμό και την υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης μέσω κυρίως του LEADER και των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ), τα οποία εφαρμόστηκαν από σχετικά εταιρικά σχήματα (Ομάδες Τοπικής Δράσης). Σκοπός είναι να ενισχυθούν «νέες και πιο καινοτόμες» προσεγγίσεις με βάση τα καινούργια αναπτυξιακά δεδομένα και εργαλεία (όπως τάση επιστροφής νέων στην ύπαιθρο, κοινωνικές πρωτοβουλίες, ενίσχυση βραχέων αλυσίδων και εναλλακτικών καναλιών διάθεσης αγροτικών προϊόντων, διασύνδεση αγροτικού τομέα με τον πολιτισμό, τον τουρισμό και το περιβάλλον), αυξάνοντας σχετικές συνέργειες για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και βιωσιμότητας των αγροτικών περιοχών σύμφωνα με τον αναπτυξιακό και στρατηγικό σχεδιασμό της χώρας για την αγροτική ανάπτυξη.

Εστιάζοντας στις αγροτικές περιοχές και κοινωνίες, η προσέγγιση CLLD/LEADER δίνει την «ευελιξία» και τη δυνατότητα να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με ολοκληρωμένο και πολυτομεακό χαρακτήρα, με την υλοποίηση παρεμβάσεων δημοσίου ή ιδιωτικού χαρακτήρα (ενίσχυση υποδομών και υπηρεσιών, υποστήριξη της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, υλοποίηση «άυλων» παρεμβάσεων σε σχέση με τη δικτύωση και την ανάπτυξη των τοπικών ικανοτήτων) συνδυάζοντας έναν αριθμό

εργαλείων και υπο-μέτρων του ΕΓΤΑΑ, καθώς και δράσεων από το ΕΤΘΑ, το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ (σε περίπτωση πολυταμειακής προσέγγισης).

Το παρόν μέτρο θα εφαρμοστεί σε αγροτικές περιοχές, όπως ορίζονται σύμφωνα με τη νέα τυπολογία του ΟΟΣΑ, οι οποίες έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Προτείνονται, μέσω της «από κάτω προς τα επάνω» προσέγγισης, από τις ΟΤΔ. Τα σχέδια τοπικής ανάπτυξης θα πρέπει να αποτελούν προϊόν διαβούλευσης με τους αντιπροσωπευτικούς φορείς της περιοχής και τον τοπικό πληθυσμό.
- Να διαθέτουν επαρκή κρίσιμη μάζα από την άποψη του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοοικονομικών πόρων. Ειδικότερα, ο πληθυσμός της κάθε περιοχής παρέμβασης θα κυμαίνεται μεταξύ 10.000 - 120.000 κατοίκους εκτός δεόντως αιτιολογημένων περιπτώσεων.
- Να αποτελούνται από Δημοτικά Διαμερίσματα με πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.
- Να περιλαμβάνουν ορεινές και μειονεκτικές (κατά την έννοια του Καν (1257/1999)) περιοχές και έως 12% μη χαρακτηρισμένων («πεδινών») περιοχών.
- Να παρουσιάζουν συνοχή και κοινά χαρακτηριστικά, καθώς και κοινές ή συμπληρωματικές αναπτυξιακές ανάγκες και προκλήσεις.
- Να αποδεικνύεται ο πολυτομιακός χαρακτήρας του σχεδίου.

Συνολικά θα επιλεγούν κατά μέγιστο αριθμό 45 περιοχές για την εφαρμογή του παρόντος μέτρου οι οποίες συνολικά θα πρέπει να καλύπτουν λιγότερο από το 60% των αγροτικών περιοχών της χώρας.

Η επιλογή των περιοχών εφαρμογής θα πραγματοποιηθεί από αρμόδιες επιτροπές στις οποίες θα μετέχουν εκπρόσωποι των ΔΑ των εμπλεκόμενων κατά περίπτωση ταμείων (ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ, ΕΚΤ, ΕΤΠΑ) και των Περιφερειών, μέσα από ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία. Οι εν λόγω επιτροπές θα είναι αρμόδιες και για το συντονισμό στις περιπτώσεις υλοποίησης πολυταμειακών CLLD. Αρμόδιος φορέας για τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής, των γενικών διατάξεων της διαδικασίας επιλογής είναι η Διαχειριστική Αρχή (ΔΑ) του ΕΓΤΑ. Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης είναι αρμόδιες για την ορθή υλοποίηση των έργων που θα εντάξουν στο τοπικό τους πρόγραμμα. Οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΔΑ Περιφερειών) είναι οι αρμόδιοι φορείς για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της υλοποίησης των έργων των τοπικών προγραμμάτων των ΟΤΔ. Παράλληλα, επιβλέπουν την ορθή υλοποίηση στο σύνολο του μέτρου. Ο Οργανισμός Πληρωμών είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διενέργεια των πληρωμών.

Στο πλαίσιο του παρόντος μέτρου η προκήρυξη της διαγωνιστικής διαδικασίας για την προπαρασκευή και επιλογή των τοπικών προγραμμάτων, των περιοχών παρέμβασης και των ΟΤΔ, εκτιμάται ότι θα πραγματοποιηθεί πριν και από την ολοκλήρωση των υφιστάμενων τοπικών προγραμμάτων LEADER. Κατά τον τρόπο αυτό οι Ομάδες Τοπικής Δράσης, οι οποίες υλοποιούν τοπικά προγράμματα στο πλαίσιο του ΠΑΑ 2007-2013 μπορούν παράλληλα να προετοιμάσουν την υποβολή του «νέου» τοπικού προγράμματος. Ταυτόχρονα, οι ενδιαφερόμενες καινούριες ΟΤΔ μπορούν να επωφεληθούν της στήριξης, δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 35 του ΚΑΝ (ΕΕ) 1303/2013 οι όποιες σχετικές δράσεις είναι επιλέξιμες από την 1^η Ιανουαρίου 2014.

Η ΟΤΔ, μέσω του σχεδίου του τοπικού προγράμματος, καθορίζει την περιοχή εφαρμογής καθώς και τις κατηγορίες των έργων (βάσει κριτηρίων όπως είδος έργου, προϋπολογισμός έργου, τύπος δικαιούχων κλπ) που σκοπεύει να υλοποιήσει για την επίτευξη των στόχων αυτού. Οι λοιποί φορείς (ΔΑ & ΕΦΔ του ΠΑΑ) προκηρύσσουν, τις κοινές με τις ΟΤΔ κατηγορίες έργων, στις περιοχές εποπτείας τους εκτός των περιοχών εφαρμογής τοπικών προγραμμάτων.

Για την καλύτερη διασφάλιση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων κάθε ΟΤΔ, για την προετοιμασία και υλοποίηση του τοπικού τους προγράμματος, πρέπει να διαλέξει μία βασική θεματική κατεύθυνση τοπικής ανάπτυξης καθώς και επιμέρους δευτερεύουσες θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης, οι οποίες θα περιγράφουν δράσεις συμπληρωματικές της βασικής θεματικής κατεύθυνσης. Και η βασική αλλά και οι δευτερεύουσες θεματικές κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης θα πρέπει να συνδέονται άμεσα με την περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και την SWOT ανάλυση. Παράλληλα, θα πρέπει να είναι σύμφωνες με την στρατηγική του τοπικού προγράμματος. Η βασική θεματική κατεύθυνση τοπικής ανάπτυξης θα πρέπει να έχει την μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα στο τοπικό τους πρόγραμμα. Στις περιπτώσεις όπου δε θα επιλεγούν δευτερεύουσες θεματικές κατευθύνσεις απαιτείται ανάλογη τεκμηρίωση. Δεδομένου ότι η στρατηγική των τοπικών προγραμμάτων, και κατά συνέπεια και οι θεματικές κατευθύνσεις αυτών, πρέπει να είναι σύμφωνες με τη στρατηγική του ΠΑΑ 2014-2020, οι θεματικές κατευθύνσεις ενδεικτικά μπορούν να αφορούν τα παρακάτω:

- Τη διασύνδεση τομέων και οικονομικών δρώντων.
- Τη διασύνδεση της υπαίθρου με τον αστικό χώρο.
- Την υποστήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και την ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας.
- Την υλοποίηση κοινωνικών δράσεων για την επίτευξη κοινωνικής συνοχής και την καταπολέμηση της φτώχειας.
- Την προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών.
- Την ενίσχυση της νεανικής και της γυναικείας επιχειρηματικότητας.
- Την ενίσχυση της εδαφικής καινοτομίας και των πόλων ανταγωνιστικότητας.
- Την καθιέρωση βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού.
- Την ενίσχυση τοπικών σχεδίων για το κλίμα και σχεδίων διαχείρισης για τις περιοχές Natura 2000.

Κατά τη διαδικασία επιλογής των τοπικών προγραμμάτων, καθώς και κατά τη διάρκεια υλοποίησης αυτών, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις δράσεις εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού αλλά και στις δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων των τοπικών φορέων. Τα σημεία αυτά θα αποτελέσουν σημεία αξιολόγησης των τοπικών προγραμμάτων. Παράλληλα, η Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ 2014-2020, αλλά και οι Διαχειριστικές Αρχές των Περιφερειών θα συμβάλουν προς αυτήν την κατεύθυνση μέσω κεντρικών δράσεων που θα αναπτύξουν.

Η εφαρμογή του μέτρου αφορά τη στήριξη του δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας. Στο πλαίσιο της υλοποίησης του μέτρου και ειδικότερα για τα υπομέτρα 19.2, 19.3 και 19.4, είναι δυνατή η καταβολή προκαταβολής από τον αρμόδιο οργανισμό πληρωμών μετά από σχετικό αίτημα του δικαιούχου.

Με βάση τα παραπάνω, οι παρεμβάσεις του μέτρου συμβάλλουν άμεσα στην επίτευξη της περιοχής εστίασης 6β (προώθηση της τοπική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές), αλλά και εν γένει στο σύνολο της 6ης προτεραιότητας, μέσω δράσεων για επίτευξη μιας ολοκληρωμένης, μακροπρόθεσμης και βιώσιμης ανάπτυξης που συμπεριλαμβάνει την καταπολέμηση της φτώχειας στην ύπαιθρο, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής.

Παράλληλα μπορεί να συνεισφέρει και σε άλλες προτεραιότητες και περιοχές εστίασης σε σχέση με την ανταγωνιστικότητα, την προστασία του περιβάλλοντος και την υποστήριξη της γνώσης (όπως περιοχές εστίασης 2α, 3α, 4α, 5γ, 1α) ανάλογα με το μείγμα των επιλεγμένων παρεμβάσεων της τοπικής στρατηγικής, ενώ συμβάλει και στην επίτευξη των εγκάρσιων στόχων για την καινοτομία και το περιβάλλον.

8.2.3. Πεδίο εφαρμογής, τύπος και ύψος ενίσχυσης και άλλη σχετική πληροφόρηση (σε επίπεδο ανάλυσης υπο – μέτρων και τύπου δράσης – δραστηριότητας)

Μέτρο σύμφωνα με τους Καν. (ΕΕ) 1303/2013 & 1305/2013	Κωδικός Μέρους	Υπομέτρα	Κωδικός υπομέτρου	
Άρθρα 32-35 (Καν. (ΕΕ) 1303/2013) Άρθρα 42-44 (Καν. (ΕΕ) 1305/2013)	CLLD/LEADER	19	Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης	19.1
			Στήριξη για την υλοποίηση δράσεων της τοπική στρατηγική ανάπτυξης	19.2
			Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)	19.3
			Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμπύχωση	19.4

Τίτλος ή Αναφορά της Δράσης – Δραστηριότητας

[Έκταση: 128 χαρακτήρες – υποχρεωτικό πεδίο – να επαναλαμβάνεται για κάθε δράση]

19.1 Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης

Περιγραφή Δράσης

Το παρόν υπομέτρο αφορά την προπαρασκευή των τοπικών στρατηγικών και την ενδυνάμωση των τοπικών φορέων προκειμένου να καταρτίσουν τοπικές αναπτυξιακές στρατηγικές. Ειδικότερα, αφορά στον «από κάτω προς τα επάνω» σχεδιασμό για την υλοποίηση των τοπικών στρατηγικών, συμπεριλαμβανομένων της κινητοποίησης – δικτύωσης – συμμετοχής των τοπικών φορέων. Σκοπός είναι η προετοιμασία και κατάρτιση υψηλής ποιότητας τοπικών στρατηγικών, με στοχευμένες δράσεις για τις οποίες θα τεκμηριώνεται η αναγκαιότητά τους και η προστιθέμενη αξία τους, τηρώντας παράλληλα τις «προδιαγραφές» της συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών ως προς την εκπόνησή της.

Τύπος Ενίσχυσης:

[Μέγιστη έκταση: 1750 χαρακτήρες = περ. ½ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται σύμφωνα με τις επιλέξιμες δαπάνες της δράσης.

Σύνδεση με άλλη νομοθεσία:

[Μέγιστη έκταση: 875 χαρακτήρες = περ. ¼ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

- Η Οδηγία 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων – προμηθειών – υπηρεσιών.
- Το ΠΔ 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων – προμηθειών – υπηρεσιών.
- Τον Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/7-6-2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης»

- Τον Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/30-6-2006) «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων»
- Άρθρα 65-71 του καν. 1303/2013

Τύποι Δικαιούχων

[Μέγιστη έκταση: 1750 χαρακτήρες = περ. ½ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Δικαιούχοι για την προπαρασκευαστική περίοδο είναι οι υφιστάμενες ή νέες Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ), σύμφωνα με τα άρθρα 32-35 του Καν. 1303/2013 ως προς την δομή και την εταιρική τους σύνθεση.

Επιλέξιμες Δαπάνες

[Μέγιστη έκταση: 1750 χαρακτήρες = περ. ½ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες άυλου χαρακτήρα όπως:

- i) κατάρτιση για τοπικούς φορείς (μέλη ή διοίκηση δημοσίων ή ιδιωτικών συλλογικών φορέων που εκπροσωπούν τις τοπικές κοινωνίες),
- ii) δραστηριότητες που συνδέονται με την εκπόνηση της τοπικής στρατηγικής όπως η διαβούλευση με τους τοπικούς δρώντες, συμπεριλαμβανομένων μελετών της οικείας περιοχής, σχετικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέλη,
- iii) δραστηριότητες σχετικά με τη λειτουργία και τη διοίκηση της ΟΤΔ που υποβάλλει αίτηση για προπαρασκευαστική υποστήριξη με σκοπό την προετοιμασία της τοπικής στρατηγικής (π.χ. ομάδα έργου, εμπλεκόμενα στελέχη),
- iv) υποστήριξη για μικρά πιλοτικά έργα (άυλες ενέργειες όπως μελέτες και υποστήριξη εφαρμογής) που δρουν συνδυαστικά ή / και προσθετικά με το σχεδιαζόμενο τοπικό πρόγραμμα.

Μέσω όλων των εφαρμοζόμενων δράσεων για την υποστήριξη του τοπικού σχεδιασμού, έμφαση θα δοθεί στην απόκτηση εργαλείων, τεχνογνωσίας και ικανοτήτων τόσο «οριζοντίων» (π.χ. εμπύχωση) όσο και «τομεακών» (όπως περιεχόμενο τοπικών στρατηγικών π.χ. κοινωνική διάσταση, καινοτομία, δικτύωση, περιβάλλον).

Εν όψει της πολυταμειακής προσέγγισης θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΓΤΑΑ, η προετοιμασία των τοπικών στρατηγικών και εταιρικών σχημάτων, οι οποίες θα αφορούν εκτός των παρεμβάσεων ΕΓΤΑΑ και τα λοιπά οικεία Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία, εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις για τις σχεδιαζόμενες τοπικές στρατηγικές:

- i) η περιοχή παρέμβασης των λοιπών ταμείων ταυτίζεται με την περιοχή εφαρμογής Leader ή είναι υποσύνολο αυτής,
- ii) οι τοπικές στρατηγικές αφορούν το ΕΓΤΑΑ (Leader προσέγγιση) σε προϋπολογισμό σε ποσοστό 50% και πάνω.

Χρονικά η επιλεξιμότητα των δράσεων ξεκινά από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής προκήρυξης έως και την ημερομηνία υποβολής του σχεδίου του τοπικού προγράμματος από την Ομάδα Τοπικής Δράσης, και το αργότερο μέχρι 31-12-2017, ημερομηνία κατά την οποία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία.

Κριτήρια Επιλεξιμότητας

[Μέγιστη έκταση: 1750 χαρακτήρες = περ. ½ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Για τα προτεινόμενα τοπικά προγράμματα ισχύουν τα ακόλουθα:

- Προτείνονται, μέσω της «από κάτω προς τα επάνω» προσέγγισης, από τις ΟΤΔ. Τα σχέδια τοπικής ανάπτυξης θα πρέπει να αποτελούν προϊόν διαβούλευσης με τους αντιπροσωπευτικούς φορείς της περιοχής και τον τοπικό πληθυσμό.
- Να διαθέτουν επαρκή κρίσιμη μάζα από την άποψη του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοοικονομικών πόρων. Ειδικότερα, ο πληθυσμός της κάθε περιοχής παρέμβασης θα κυμαίνεται μεταξύ 10.000 - 120.000 κατοίκους εκτός δεόντως αιτιολογημένων περιπτώσεων.
- Να αποτελούνται από Δημοτικά Διαμερίσματα με πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.
- Να περιλαμβάνουν ορεινές και μειονεκτικές (κατά την έννοια του Καν (1257/1999)) περιοχές και έως 12% μη χαρακτηρισμένων («πεδινών») περιοχών.
- Να παρουσιάζουν συνοχή και κοινά χαρακτηριστικά, καθώς και κοινές ή συμπληρωματικές αναπτυξιακές ανάγκες και προκλήσεις.
- Να αποδεικνύεται ο πολυτομεακός χαρακτήρας του σχεδίου.
- Τα προτεινόμενα σχέδια τοπικών προγραμμάτων έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τους όρους της σχετικής πρόσκλησης.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την καταβολή της προπαρασκευαστικής υποστήριξης είναι η υποβολή τοπικής στρατηγικής με χρηματοδότηση από το ΕΓΤΑΑ και λοιπά Ταμεία (κατά περίπτωση) και όχι η επιλογή της. Οι λειτουργικές δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες εφόσον χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ 2007-2013.

Αρχές όσον αφορά τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής και την επιλογή των δικαιούχων

[Μέγιστη έκταση: 875 χαρακτήρες = περ. ¼ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Το υπομέτρο θα εφαρμοστεί για όλα τα τοπικά προγράμματα που πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια επιλεξιμότητας.

Ποσά και ένταση ενίσχυσης

[Μέγιστη έκταση: 875 χαρακτήρες = περ. ¼ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Ένταση ενίσχυσης καθορίζεται σε 100%.

Το σχετικό ποσό θα καλύπτει δαπάνες ανά εταιρικό σχήμα για το σύνολο των δράσεων (i) – (vi), χωρίς να αποκλείεται η χρήση τυποποιημένων ειδών κόστους για ορισμένες κατηγορίες δραστηριοτήτων και δαπανών, το ανώτερο μέχρι του ποσού των 200.000€ και δεν θα καλύπτει δαπάνες που λαμβάνουν χρηματοδότηση από το ΠΑΑ της περιόδου 2007-2013.

Τίτλος ή Αναφορά της Δράσης – Δραστηριότητας

19.2 Στήριξη για την υλοποίηση δράσεων υπό την τοπική στρατηγική ανάπτυξης

Δράση 19.2.1: Παρεμβάσεις δημόσιου χαρακτήρα για τον τοπικό πληθυσμό.

Στην παρούσα δράση εντάσσονται έργα υποδομών αλλά και «άυλου» χαρακτήρα, με σκοπό την τοπική ανάπτυξη των περιοχών εφαρμογής του μέτρου 19. Στο πλαίσιο της δράσης μπορούν να ενταχθούν ενδεικτικά τα παρακάτω έργα:

- Βελτίωση (συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής αναβάθμισης), αποκατάσταση και επέκταση δημόσιων κτηρίων με σκοπό την αξιοποίηση τους προς όφελος των πολιτών.
- Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου,
- Λοιπά έργα υποδομών για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού.
- Ανάπτυξη βασικών υπηρεσιών για τον τοπικό πληθυσμό.
- Έργα δημιουργίας, ανάπτυξης ή βελτίωσης υποδομών και υπηρεσιών αναψυχής, πολιτισμού για την αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής.
- Ενέργειες προβολής που συνδέονται με τον πολιτισμό ή / και το φυσικό περιβάλλον.
- Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά περιοχών ή περιοχών με ιδιαίτερη φυσική αξία, καθώς και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού.

Τύπος Ενίσχυσης:

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιχορήγησης και το ύψος της υπολογίζεται βάσει των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης. Δύναται η χορήγηση προκαταβολής (άρθρα 45§4 & 63 του Καν. 1305/2013).

Σύνδεση με άλλη νομοθεσία:

- Καν. (ΕΕ) 1303/2013
- Καν. (ΕΕ) 1305/2013
- Καν. (ΕΕ) 702/2014

Τα έργα που θα ενταχθούν και θα υλοποιηθούν στην εν λόγω δράση πρέπει να είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο.

Τύποι Δικαιούχων

Δικαιούχοι είναι ΟΤΑ Α βαθμού και φορείς τους, ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων δημόσιου χαρακτήρα, για έργα που θα αφορούν υπο-ενότητες τους (δημοτικά διαμερίσματα, κοινότητες) εντός αγροτικών περιοχών όπως ορίζονται στο ΠΑΑ, καθώς και φυσικά ή νομικά πρόσωπα των οποίων η επιλεξιμότητα θα εξειδικευτεί στις προσκλήσεις των αντίστοιχων μέτρων.

Επιλέξιμες Δαπάνες

Οι επιλέξιμες δαπάνες θα πρέπει να είναι σύμφωνες με το άρθρο 45 και 46 (όπου έχει εφαρμογή) του καν. 1305/2013 και το άρθρο 13 του υπ' αριθ. XXX/2014 εξουσιοδοτικού κανονισμού καθώς και του άρθρου 69§3 του καν. 1303/2013.

Ενδεικτικά οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι ακόλουθες:

- κατασκευές – διαμορφώσεις κτηρίων & χώρων & εγκαταστάσεων, αγορά μηχανολογικού & λοιπού εξοπλισμού,
- σχετικές μελέτες, έντυπα, πληροφοριακό υλικό (έντυπο ή ηλεκτρονικό), διαφημιστικές ενέργειες

Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες η αγορά μεταφορικών μέσων, οι λειτουργικές δαπάνες των υποδομών, η χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού/παγίων εκτός αν με την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου η κυριότητα τους περιέλθει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης, ο Φ.Π.Α. εκτός της περίπτωσης που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας (άρθρο 69 του Καν. 1303/2013).

Κριτήρια Επιλεξιμότητας

Τα έργα θα πρέπει να είναι:

- στοχευμένα και να συμβάλουν στην επίτευξη της τοπικής στρατηγικής,
- σε συνάφεια με τις προτεραιότητες που αναφέρονται στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και στο ΠΑΑ 2014-2020 σχετικά με το CLLD/Leader,
- ολοκληρωμένα έργα με συμπληρωματικό χαρακτήρα στους στόχους του τοπικού προγράμματος και τεκμηριωμένη την αναγκαιότητα υλοποίησής τους,
- να εξυπηρετούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την τοπική κοινωνία,
- να μην προκύπτει οικονομικό όφελος προς τον δικαιούχο από την χρήση του
- είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο.

Αρχές όσον αφορά τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής και την επιλογή των δικαιούχων

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην υλοποίηση έργων:

- τα οποία στοχεύουν σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες του τοπικού πληθυσμού,
- συμβάλουν στην επίτευξη των επιλεγμένων θεματικών κατευθύνσεων των τοπικών προγραμμάτων,
- έχουν αειφόρο χαρακτήρα και συμβάλουν στην αναβάθμιση της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής ταυτότητας των περιοχών,
- συμβάλουν στην αξιοποίηση υφιστάμενων υποδομών και εγκαταστάσεων.

Ποσά και ένταση ενίσχυσης

Ο συνολικός προϋπολογισμός των ενισχυόμενων παρεμβάσεων μπορεί να ανέλθει μέχρι 500.000 € Για τα έργα τα οποία αφορούν άυλες ενέργειες ο συνολικός προϋπολογισμός δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 50.000 €

Οι παρεμβάσεις δεν αφορούν κρατική ενίσχυση και το ποσοστό επιχορήγησης ανέρχεται στο 100% του συνολικού προϋπολογισμού.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της δράσης είναι δυνατή η καταβολή προκαταβολής από τον αρμόδιο οργανισμό πληρωμών μετά από σχετικό αίτημα του δικαιούχου.

Δράση 19.2.2: Επενδύσεις ιδιωτικού χαρακτήρα.

Στην παρούσα δράση εντάσσονται επενδύσεις του δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας με σκοπό τη στήριξη της τοπικής οικονομίας και της επιχειρηματικότητας. Στο πλαίσιο της δράσης μπορούν να ενταχθούν ενδεικτικά τα παρακάτω έργα:

- Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Στήριξη της δημιουργίας, εκσυγχρονισμού και επέκτασης ΜΜΕ
- Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες.
- Αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων.
- Ενέργειες συνεργασίας και δικτύωσης.
- Ενίσχυση καινοτόμων ενεργειών ή / και επιχειρήσεων

Τύπος Ενίσχυσης:

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιχορήγησης και το ύψος της υπολογίζεται βάσει των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης. Δύναται η χορήγηση προκαταβολής (άρθρα 45§4 & 63 του Καν. 1305/2013).

Σύνδεση με άλλη νομοθεσία:

- Καν. (ΕΕ) 1303/2013
- Καν. (ΕΕ) 1305/2013
- Καν. (ΕΕ) 702/2014

Τα έργα που θα ενταχθούν και θα υλοποιηθούν στην εν λόγω δράση πρέπει να είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο.

Τύποι Δικαιούχων

Φυσικά ή νομικά πρόσωπα των οποίων η επιλεξιμότητα θα εξειδικευτεί στις προσκλήσεις των αντίστοιχων μέτρων.

Επιλέξιμες Δαπάνες

Οι επιλέξιμες δαπάνες θα πρέπει να είναι σύμφωνες με το άρθρο 45 του καν. 1305/2013 και το άρθρο 13 του υπ' αριθ. XXX/2014 εξουσιοδοτικού κανονισμού καθώς και του άρθρου 69§3 του καν. 1303/2013.

Ενδεικτικά οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι ακόλουθες:

- κατασκευές – διαμορφώσεις κτηρίων & χώρων & εγκαταστάσεων, αγορά μηχανολογικού & λοιπού εξοπλισμού,
- σχετικές μελέτες, έντυπα, πληροφοριακό υλικό (έντυπο ή ηλεκτρονικό), διαφημιστικές ενέργειες

Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες η αγορά μεταφορικών μέσων, οι λειτουργικές δαπάνες των υποδομών, η χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού/παγίων εκτός αν με την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου η κυριότητα τους περιέλθει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης, ο Φ.Π.Α. εκτός της περίπτωσης που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας (άρθρο 69§3γ του Καν. 1303/2013).

Κριτήρια Επιλεξιμότητας

Τα έργα θα πρέπει να είναι:

- στοχευμένα και να συμβάλουν στην επίτευξη της τοπικής στρατηγικής,
- σε συνάφεια με τις προτεραιότητες που αναφέρονται στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και στο ΠΑΑ 2014-2020 σχετικά με το CLLD/Leader,
- ολοκληρωμένα έργα με συμπληρωματικό χαρακτήρα στους στόχους του τοπικού προγράμματος και τεκμηριωμένη την αναγκαιότητα υλοποίησής τους.
- να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας,
- είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο.

Αρχές όσον αφορά τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής και την επιλογή των δικαιούχων

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην υλοποίηση έργων τα οποία:

- είναι καινοτόμα ή περιλαμβάνουν καινοτόμες ενέργειες,
- προάγουν τη συνεργασία και τη δικτύωση ομοειδών ή και συμπληρωματικών επιχειρήσεων,
- συμβάλουν στην επίτευξη των επιλεγμένων θεματικών κατευθύνσεων των τοπικών προγραμμάτων,
- συμβάλουν στην περιβαλλοντική αναβάθμιση των περιοχών και είναι φιλικές προς το περιβάλλον και τους τοπικούς πόρους,
- ενισχύουν τη νεανική και γυναικεία επιχειρηματικότητα,

Ποσά και ένταση ενίσχυσης

Ο συνολικός προϋπολογισμός των ενισχυόμενων παρεμβάσεων μπορεί να ανέλθει μέχρι 600.000 € για έργα υποδομής και 100.000 € για άυλα έργα. Ειδικότερα, για επενδύσεις μεταποίησης, εμπορίας και / ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων συνολικός προϋπολογισμός μπορεί να ανέλθει μέχρι 300.000 €.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της δράσης είναι δυνατή η καταβολή προκαταβολής από τον αρμόδιο οργανισμό πληρωμών μετά από σχετικό αίτημα του δικαιούχου.

19.3 Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)

Στο υπο-μέτρο περιλαμβάνονται οι απαιτούμενες ενέργειες και διαδικασίες που στοχεύουν

στην ενίσχυση της συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ περιοχών προκειμένου να αναπτυχθούν νέοι τρόποι και διαδικασίες για την αντιμετώπιση προβλημάτων των επιλεγμένων αγροτικών περιοχών. Οι διατοπικές / διακρατικές συνεργασίες θα στοχεύουν στην ενίσχυση της καινοτομίας και των καινοτόμων παρεμβάσεων για την ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, στην εισαγωγή πρακτικών για την αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής, στην ενίσχυση δράσεων για την αντιμετώπιση της φτώχειας, των κοινωνικών ανισοτήτων και της κοινωνικής απομόνωσης, καθώς και στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και θα πρέπει να συνάδουν με τις τοπικές αναπτυξιακές στρατηγικές των περιοχών παρέμβασης των εταίρων.

Τύπος Ενίσχυσης:

[Μέγιστη έκταση: 1750 χαρακτήρες = περ. ½ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται σύμφωνα με τις επιλέξιμες δαπάνες της δράσης.

Σύνδεση με άλλη νομοθεσία:

- Άρθρο 65 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.
- Άρθρα 44 και 61 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013.
- Η Οδηγία 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων – προμηθειών – υπηρεσιών.
- Το ΠΔ 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων – προμηθειών – υπηρεσιών.
- Τον Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/7-6-2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης»
- Τον Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/30-6-2006) «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων»

Τα έργα που θα ενταχθούν και θα υλοποιηθούν στην εν λόγω δράση πρέπει να είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο.

Τύποι Δικαιούχων

Οι ΟΤΔ που υλοποιούν τις στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων σύμφωνα με τα άρθρα του Καν. 1303/2013 (ειδικά άρθρα 32-35). Στα σχέδια συνεργασίας, απαιτείται ο ορισμός ενός εκ των εταίρων ως συντονιστή. Το ρόλο του συντονιστή μπορεί να τον αναλάβει μόνο ΟΤΔ, η οποία υλοποιεί στρατηγική τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του παρόντος μέτρου.

Επίσης στα σχέδια συνεργασίας μπορούν να μετέχουν, ως μέλη και χωρίς συντονιστικό ρόλο, φορείς που εξυπηρετούν συμφέροντα του Δημοσίου ή συλλογικά συμφέροντα του ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης των τοπικών προγραμμάτων, και από το καταστατικό τους προκύπτει η δυνατότητα υλοποίησης των προτεινόμενων ενεργειών.

Επιλέξιμες Δαπάνες

Επιλέξιμες θεωρούνται οι ενέργειες και οι αντίστοιχες δαπάνες που αφορούν την προετοιμασία του σχεδίου, καθώς και την υλοποίηση των δράσεων που περιγράφονται στο σχέδιο.

Η προπαρασκευαστική φάση περιλαμβάνει την περιγραφή του σχεδίου, τους στόχους και τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων, την συνάφεια του σχεδίου με την στρατηγική του τοπικού προγράμματος και τη SWOT ανάλυση αυτού, το συμφωνητικό συνεργασίας των εταίρων του σχεδίου καθώς και κατανομή ανά δράση / ενέργεια και εταίρο. Η φάση αυτή είναι προαιρετική και δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη για τα σχέδια συνεργασίας που υλοποιήθηκαν κατά την 4^η Προγραμματική Περίοδο 2007-2014 και συνεχίζουν στη νέα προγραμματική περίοδο. Αναλυτικότερα, κατά την προπαρασκευαστική φάση επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που συνδέονται με την αναζήτηση και επιλογή εταίρων, δαπάνες για τον σχεδιασμό των δράσεων του σχεδίου συνεργασίας, καθώς και δαπάνες για την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στο πλαίσιο κατάρτισης και εξειδίκευσης των ενεργειών του σχεδίου. Οι δαπάνες της προπαρασκευαστικής φάσης δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 10% του συνολικού προϋπολογισμού του σχεδίου συνεργασίας.

Οι δαπάνες της φάσης υλοποίησης κρίνονται επιλέξιμες μόνο όταν προκύπτουν από την προπαρασκευαστική φάση, αφορούν την υλοποίηση αυτού και αποτελούν δαπάνες άυλου χαρακτήρα.

Οι ενέργειες και οι επιλέξιμες δαπάνες μεταξύ της προπαρασκευαστικής και της φάσης υλοποίησης πρέπει να είναι διακριτές.

Κριτήρια Επιλεξιμότητας

[Μέγιστη έκταση: 1750 χαρακτήρες = περ. ½ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Τα σχέδια συνεργασιών θα πρέπει να είναι άμεσα συνδεδεμένα με την στρατηγική τοπικής ανάπτυξης και με την SWOT ανάλυση των τοπικών προγραμμάτων. Τα οφέλη των σχεδίων συνεργασίας μπορούν να έχουν επιπτώσεις /αποτελέσματα και σε περιοχές και εκτός της περιοχής εφαρμογής των εγκεκριμένων τοπικών προγραμμάτων. Είναι υποχρεωτικό η κάθε υποβαλλόμενη στρατηγική να περιέχει τουλάχιστον ένα προσχέδιο συνεργασίας στο οποίο θα αποτυπώνονται οι προτάσεις για το/το δυναμικά σχέδια συνεργασίας. Στις περιπτώσεις όπου οι Ομάδες Τοπικής Δράσης αδυνατούν να υλοποιήσουν τα προβλεπόμενα σχέδια συνεργασίας το κράτος μέλος δύναται να θεσπίσει ένα σύστημα συνεχούς εφαρμογής.

Αρχές όσον αφορά τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής και την επιλογή των δικαιούχων

[Μέγιστη έκταση: 875 χαρακτήρες = περ. ¼ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Τα σχέδια συνεργασίας που θα προταθούν από τις ΟΤΔ θα πρέπει:

- Να είναι συνδεδεμένα με την τοπική στρατηγική τοπικής ανάπτυξης.
- Να είναι σύμφωνα με τους όρους και περιορισμούς όπως αυτοί περιγράφονται στο παρόν υπο-μέτρο (τύποι δικαιούχων, επιλέξιμες δαπάνες και κριτήρια επιλεξιμότητας).
- Να είναι δυνατή και μετρήσιμη η αποτύπωση των αποτελεσμάτων.
- Να αποδεικνύεται η συμπληρωματικότητα τους με τις επιμέρους δράσεις του τοπικού προγράμματος.

Ποσά και ένταση ενίσχυσης

Ένταση ενίσχυσης καθορίζεται σε 100% για την προπαρασκευαστική φάση και μέχρι 90% για την φάση υλοποίησης του σχεδίου συνεργασίας. Ο προϋπολογισμός της προπαρασκευαστικής φάσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 50.000 € Δύναται η χορήγηση προκαταβολής (άρθρα 45§4 & 63 του Καν. 1305/2013)

19.4 Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμφύωση

Στο παρόν υπο-μέτρο περιλαμβάνονται οι απαιτούμενες ενέργειες και διαδικασίες που στοχεύουν στη στήριξη των Ομάδων Τοπικής Δράσης, οι οποίες επιλέγονται για την υλοποίηση προγράμματος τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής σε αγροτικές περιοχές με ολοκληρωμένο και πολυτομεακό χαρακτήρα.

Όλες οι εφαρμοζόμενες δράσεις πρέπει να συνεισφέρουν στην απόκτηση εργαλείων, τεχνογνωσίας, προσωπικού και ικανοτήτων ώστε να επιτελούνται αποτελεσματικά και επιτυχώς οι «οριζόντιες λειτουργίες» και «τα βασικά καθήκοντα» από τις ΟΤΔ. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί ως προς:

- Την υποστήριξη και εμφύωση των εν δυνάμει δικαιούχων δράσεων των τοπικών προγραμμάτων.
- Την υποστήριξη των δικαιούχων δράσεων των τοπικών προγραμμάτων.
- Τον έλεγχο, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής των δράσεων και των προγραμμάτων.

Η αποτελεσματική και υψηλής ποιότητας λειτουργία των ΟΤΔ έχει διττή στόχευση: α) βελτίωση της πρόσβασης των τοπικών κοινωνιών, φορέων και επιχειρηματιών σε πληροφόρηση και β) συνεπής εφαρμογή της τοπικής στρατηγικής ή/και έγκαιρη αναπροσαρμογή της σύμφωνα με τις εξελίξεις των τοπικών συνθηκών.

Τύπος Ενίσχυσης:

[Μέγιστη έκταση: 1750 χαρακτήρες = περ. ½ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιδότησης κεφαλαίου και το ύψος της υπολογίζεται σύμφωνα με τις επιλέξιμες δαπάνες της δράσης.

Σύνδεση με άλλη νομοθεσία:

- Τα άρθρα 32, 35 και 65 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.
- Τα άρθρα 41, 44 και 61 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013.
- Η Οδηγία 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων – προμηθειών – υπηρεσιών.
- Το ΠΔ 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων – προμηθειών – υπηρεσιών.
- Τον Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/7-6-2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης»

- Τον Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/30-6-2006) «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων»

Τύποι Δικαιούχων

Οι ΟΤΔ που υλοποιούν τις στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων σύμφωνα με τα άρθρα του Καν. 1303/2013 (ειδικά άρθρα 32-35).

Επιλέξιμες Δαπάνες

Οι επιλέξιμες δαπάνες του υπομέτρου είναι οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο υλοποίησης του τοπικού προγράμματος και σχετίζονται με τα ακόλουθα:

- τη στελέχωση, τις μετακινήσεις, τα λειτουργικά έξοδα που συνδέονται με τη διαχείριση της υλοποίησης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης,
- τον εξοπλισμό και την μηχανοργάνωση των ΟΤΔ,
- την εκπόνηση μελετών και εν γένει παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών ή άλλης εξωτερικής εμπειρογνομosύνης σχετικών με το τοπικό πρόγραμμα
- τις ενέργειες πληροφόρησης για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική, τις ενέργειες εμπνύχωσης, τη διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής του τοπικού προγράμματος,
- τις ενέργειες επιμόρφωσης των στελεχών των ΟΤΔ αλλά και των εκπροσώπων των φορέων που συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση του προγράμματος (πχ τα μέλη του Επιπέδου Λήψης Αποφάσεων).

Εν όψει της πολυταμειακής προσέγγισης θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ, οι λειτουργικές δαπάνες των τοπικών στρατηγικών και εταιρικών σχημάτων, οι οποίες θα αφορούν εκτός των παρεμβάσεων ΕΓΤΑΑ και τα λοιπά οικεία Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία, εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις για τις σχεδιαζόμενες τοπικές στρατηγικές:

- i) η περιοχή παρέμβασης των λοιπών ταμείων ταυτίζεται με την περιοχή εφαρμογής Leader ή είναι υποσύνολο αυτής,
- ii) οι τοπικές στρατηγικές αφορούν το ΕΓΤΑΑ (Leader προσέγγιση) σε προϋπολογισμό σε ποσοστό 50% και πάνω.

Κριτήρια Επιλεξιμότητας

[Μέγιστη έκταση: 1750 χαρακτήρες = περ. ½ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

- Τα σχέδια τοπικής ανάπτυξης προτείνονται, μέσω της «από κάτω προς τα επάνω» προσέγγισης, από τις ΟΤΔ και αποτελούν προϊόν διαβούλευσης με τους αντιπροσωπευτικούς φορείς της περιοχής και τον τοπικό πληθυσμό.
- Η προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης διαθέτει επαρκή κρίσιμη μάζα από την άποψη του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοοικονομικών πόρων. Ειδικότερα, ο πληθυσμός της κάθε περιοχής παρέμβασης θα κυμαίνεται μεταξύ 10.000 - 120.000 κατοίκους εκτός δεόντως αιτιολογημένων περιπτώσεων.
- Η προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνει ορεινές και μειονεκτικές (κατά την έννοια του Καν (1257/1999)) περιοχές και έως 12% μη χαρακτηρισμένων («πεδινών») περιοχών.
- Η προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης αποτελείται από Δημοτικά Διαμερίσματα με πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.

- Τα σχέδια τοπικής ανάπτυξης παρουσιάζουν συνοχή και κοινά χαρακτηριστικά, καθώς και κοινές ή συμπληρωματικές αναπτυξιακές ανάγκες και προκλήσεις.
- Να αποδεικνύεται ο πολυτομεακός χαρακτήρας του σχεδίου.
- Τα προτεινόμενα σχέδια τοπικών προγραμμάτων έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τους όρους της σχετικής πρόσκλησης.
- Ως προς την εταιρική σχέση και την οργανωτική δομή της Ο.Τ.Δ. η εταιρική σχέση να είναι σύμφωνη με τα προβλεπόμενα από τον Κανονισμό και τη σχετική προκήρυξη, το καταστατικό της εταιρικής σχέσης να εξασφαλίζει τον αναπτυξιακό της χαρακτήρα, να ικανοποιείται η αναγκαία σύνθεση στο επίπεδο λήψης απόφασης, να υπάρχει ικανοποιητική οικονομική ρευστότητα του φορέα.
- Οι ενέργειες εμπύχωσης και πληροφόρησης του τοπικού πληθυσμού θα πρέπει να αποτελούν κατ' ελάχιστο το 5% της δημόσιας δαπάνης του υπο-μέτρου.

Αρχές όσον αφορά τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής και την επιλογή των δικαιούχων

[Μέγιστη έκταση: 875 χαρακτήρες = περ. ¼ σελίδες – υποχρεωτικό πεδίο – επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

1. Ως προς την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης θα αξιολογηθούν στοιχεία όπως δημογραφικά χαρακτηριστικά, χαρακτηριστικά απασχόλησης, η συμμετοχή περιοχών ειδικού ενδιαφέροντος και αναγκών.
2. Το περιεχόμενο του σχεδίου θα αξιολογηθεί με βάση τη συμμετοχή ενός ή περισσότερων ταμείων και τη σύνδεση των δράσεων αυτών, την επάρκεια ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης την επάρκεια ανάπτυξης της ανάλυσης SWOT, τον καθορισμό στόχων και το συσχετισμό αυτών με τα αναμενόμενα αποτελέσματα, την ποιότητα της αναπτυξιακής στρατηγικής για την επίτευξη των στόχων, την εξειδίκευση των δράσεων του τοπικού προγράμματος, την πρόβλεψη ενίσχυσης καινοτόμων παρεμβάσεων, το χρηματοδοτικό σχήμα του σχεδίου και τον καθορισμό σαφών στόχων συνεργασίας και τη συσχέτιση αυτών με το τοπικό πρόγραμμα.
3. Ως προς την εταιρική σχέση και την οργανωτική δομή της Ο.Τ.Δ. θα ληφθούν υπόψη η αντιπροσωπευτικότητα της εταιρικής σχέσης, η οικονομική επιφάνεια και η ετοιμότητα υλοποίησης.
4. Κατά την αξιολόγηση των σχεδίων των τοπικών προγραμμάτων θα εξετασθούν οι δράσεις εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού, καθώς και οι δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων των τοπικών φορέων.

Ποσά και ένταση ενίσχυσης

Ένταση ενίσχυσης είναι 100% των επιλέξιμων δαπανών. Η υποστήριξη στο πλαίσιο του παρόντος υπο-μέτρου δεν μπορεί να υπερβεί το 25% της συνολικής δημόσιας δαπάνης που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (άρθρο 35 του Καν. (ΕΕ) 1303/2013) . Το 5% του συνολικού προϋπολογισμού του υπο-μέτρου θα πρέπει να αφορά δραστηριότητες εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού.

Η καταβολή προκαταβολής από τον αρμόδιο οργανισμό πληρωμών είναι δυνατή μετά από σχετικό αίτημα του δικαιούχου – ΟΤΔ. (Άρθρο 42 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013)

8.2.4. Ελεγχιμότητα και επαληθευσιμότητα των μέτρων

8.2.4.1. Κίνδυνος – οι κατά την εφαρμογή των μέτρων

[Μέγιστη έκταση: 3500 χαρακτήρες = περ. 1 σελίδα – υποχρεωτικό πεδίο –επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Οι κίνδυνοι κατά την εφαρμογή του μέτρου και ειδικότερα των τοπικών προγραμμάτων είναι οι παρακάτω:

1. Οι τροποποιήσεις των τοπικών προγραμμάτων από τις ΟΤΔ, κατά το στάδιο υλοποίησης τους, μπορεί να επιφέρουν σημαντικές μεταβολές οι οποίες να οδηγούν στην απομάκρυνση από τους στόχους της στρατηγικής όπως αυτή θα υποβληθεί και αξιολογηθεί.
2. Η οικονομική επιφάνεια των εταιρικών σχημάτων των ΟΤΔ αποτελεί σημείο αξιολόγησης των τοπικών προγραμμάτων. Δεδομένου όμως ότι τα οικονομικά στοιχεία των εταιρειών δύναται να μεταβληθούν κατά τη διάρκεια υλοποίησης των τοπικών προγραμμάτων υπάρχει ο δυνητικός κίνδυνος αδυναμίας ολοκλήρωσης κάποιου εκ των προγραμμάτων.
3. Ειδικότερα στις περιπτώσεις ΟΤΔ οι οποίες δεν έχουν υλοποιήσει κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης, υπάρχει ο κίνδυνος καθυστέρησης των απαιτούμενων διαδικασιών όπως η ενεργοποίηση των σχεδίων συνεργασίας ή η έκδοση πρόσκλησης ενδιαφέροντος για τις δράσεις του υπομέτρου 19.2.
4. Για συγκεκριμένες κατηγορίες επενδυτικών έργων, οι οποίες έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα και δίνεται η δυνατότητα στους δικαιούχους να ενταχθούν σε περισσότερα τους ενός υπο-μέτρων, υπάρχει ο κίνδυνος της διπλής χρηματοδότησης μέρους των σχεδίων αυτών. Ο εν λόγω κίνδυνος περιορίζεται στις περιπτώσεις δικαιούχων οι οποίοι υλοποιούν ένα επενδυτικό σχέδιο στο πλαίσιο υλοποίησης τοπικών στρατηγικών και ταυτόχρονα εντάσσονται και σε άλλο μέτρο του ΠΑΑ, με σκοπό την συμπληρωματικότητα της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας

8.2.4.2. Δράσεις μετριασμού κινδύνων

[Μέγιστη έκταση: 3500 χαρακτήρες = περ. 1 σελίδα – υποχρεωτικό πεδίο –επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Για τον μετριασμό των πιθανών κινδύνων κατά την υλοποίηση του μέτρου και την ορθή υλοποίηση των τοπικών προγραμμάτων θα προβλεφτούν οι παρακάτω δράσεις:

1. Αρμόδιοι φορείς για την εξέταση των αιτημάτων τροποποίησης των τοπικών προγραμμάτων είναι οι ΔΑ των Περιφερειών. Για τροποποιήσεις των τοπικών προγραμμάτων από τις ΟΤΔ, οι οποίες επιφέρουν σημαντικές μεταβολές στο στόχο και τη στρατηγική του αρχικά εγκεκριμένου προγράμματος, και γενικότερα επηρεάζουν στοιχεία της αξιολόγησης αυτού, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των κατά περίπτωση αρμόδιων επιτροπών για την αξιολόγηση και παρακολούθηση των προγραμμάτων αυτών. Στις περιπτώσεις όπου μεταβάλλονται οι αρχικοί στόχοι και η στρατηγική του προγράμματος συνοδευτικά του αιτήματος θα πρέπει να υπάρχει μελέτη στην οποία να στοιχειοθετείται η αναγκαιότητα της εν λόγω τροποποίησης.
2. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες μία ΟΤΔ αδυνατεί να υλοποιήσει το τοπικό της πρόγραμμα η αρμόδια διαχειριστική αρχή της Περιφέρειας είναι ο υπεύθυνος φορέας για τη συνέχιση της υλοποίησης και την ολοκλήρωση αυτού.
3. Για την αποφυγή καθυστερήσεων κατά την υλοποίηση των τοπικών προγραμμάτων, και ειδικότερα στις περιπτώσεις ΟΤΔ οι οποίες δεν έχουν υλοποιήσει κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης, η ΔΑ του ΠΑΑ σε συνεργασία με τις ΔΑ των Περιφερειών παρέχουν τεχνική υποστήριξη. Η τεχνική υποστήριξη θα αφορά

την έκδοση πρωτότυπων / σχεδίων εγγράφων και σχετικών οδηγιών, καθώς και λοιπές υποστηρικτικές ενέργειες με σκοπό την εύρυθμη υλοποίηση των τοπικών προγραμμάτων.

4. Για την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης επενδυτικών σχεδίων θα πραγματοποιείται έλεγχος μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Στις περιπτώσεις όπου κρίνεται απαραίτητο θα διενεργείται επιτόπιος έλεγχος από την αρμόδια υπηρεσία.

8.2.4.3. Συνολική εκτίμηση του μέτρου

[Μέγιστη έκταση: 3500 χαρακτήρες = περ. 1 σελίδα – υποχρεωτικό πεδίο –επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Η ορθή εφαρμογή του μέτρου διασφαλίζεται μέσω της επιλογής των δικαιούχων βάσει των κριτηρίων επιλεξιμότητας και επιλογής, τα οποία εναρμονίζονται με τις ανάγκες της χώρας όπως αυτές αποτυπώνονται στη SWOT ανάλυση.

Επειδή το συγκεκριμένο μέτρο έχει εφαρμοστεί στη χώρα και κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, υπάρχει σημαντική εμπειρία και τεχνογνωσία. Επιπροσθέτως, ο εμπλουτισμός του μέτρου αναφορικά με το είδος των παρεμβάσεων αλλά και η εξειδίκευση της στόχευσης των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, καθιστούν το μέτρο λειτουργικότερο και αποτελεσματικότερο.

8.2.5. Μεθοδολογία για τον υπολογισμό του ποσού της στήριξης, κατά περίπτωση

[Μέγιστη έκταση: 7000 χαρακτήρες = περ. 2 σελίδες – μη υποχρεωτικό πεδίο –επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

8.2.6. Πρόσθετες πληροφορίες που αφορούν το υπό εξέταση μέτρο

[Μέγιστη έκταση: 3500 χαρακτήρες = περ. 1 σελίδα – υποχρεωτικό πεδίο –επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

Στο παρόν μέτρο προβλέπονται τα ακόλουθα:

- Δεδομένης της μακρόχρονης εμπειρίας στον τοπικό σχεδιασμό και την ανάπτυξη ολοκληρωμένων προγραμμάτων τοπικής (ΟΠΑΑΧ) και LEADER, καθώς και λόγω του ότι έχουν αναπτυχθεί σχετικά εταιρικά σχήματα (ΟΤΔ) δεν θα ενεργοποιηθεί το εργαλείο εκκίνησης LEADER.
- Τα προτεινόμενα σχέδια συνεργασίας αποτελούν μέρος του προτεινόμενου τοπικού προγράμματος. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης αυτού οι ΟΤΔ μπορούν να προτείνουν την τροποποίηση των σχεδίων αυτών ή και την ένταξη νέων σχεδίων. Τα σχέδια αυτά, αφού αξιολογηθούν από την ΔΑ της αρμόδιας Περιφέρειας, εντάσσονται στο πρόγραμμα τους.
- Συνολικά θα επιλεγούν κατά μέγιστο αριθμό 45 περιοχές για την εφαρμογή του παρόντος μέτρου οι οποίες θα πρέπει να καλύπτουν μέχρι και το 60% των αγροτικών περιοχών της χώρας.
- Εν όψει της πολυταμειακής προσέγγισης και υποστήριξης της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD) και με στόχο την από κοινού και συντονισμένη ανάπτυξη ικανοτήτων μεταξύ των Ταμείων, θα χρηματοδοτηθεί η λειτουργία, εμφύλωση και απόκτηση δεξιοτήτων σχετικά με τις τοπικές στρατηγικές και τα εταιρικά, οι οποίες θα

αφορούν εκτός παρεμβάσεων ΕΓΤΑΑ και τα λοιπά οικεία Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις για τις σχεδιαζόμενες τοπικές στρατηγικές:

- η περιοχή παρέμβασης των λοιπών ταμείων ταυτίζεται με την περιοχή εφαρμογής Leader ή είναι υποσύνολο αυτής,
 - οι τοπικές στρατηγικές αφορούν το ΕΓΤΑΑ (Leader προσέγγιση) σε προϋπολογισμό σε ποσοστό 50% και πάνω,
- Η επιλογή των εταιρικών σχημάτων, θα πραγματοποιηθεί από αρμόδιες επιτροπές στις οποίες θα μετέχουν εκπρόσωποι των ΔΑ των εμπλεκόμενων κατά περίπτωση ταμείων (ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ, ΕΚΤ, ΕΤΠΑ) και Περιφερειών, μέσα από ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία.
 - Αρμόδιος φορέας για τον καθορισμό των γενικών διατάξεων της διαδικασίας επιλογής των τοπικών προγραμμάτων είναι η ΔΑ του ΕΓΤΑ.
 - Ο συντονισμός και η επίβλεψη των διαδικασιών θα πραγματοποιηθεί από τις αρμόδιες επιτροπές στις οποίες θα μετέχουν εκπρόσωποι των ΔΑ των εμπλεκόμενων ταμείων (ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ, ΕΚΤ, ΕΤΠΑ) και των Περιφερειών.
 - Στο πλαίσιο της εφαρμογής του παρόντος μέτρου και ειδικότερα για τα υπομέτρα 19.2, 19.3 και 19.4 δίνεται η δυνατότητα καταβολής προκαταβολών προς τους δικαιούχους.
 - Οι αρμόδιοι φορείς για την ένταξη, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των υπο-μέτρων 19.1, 19.3 & 19.4 είναι οι ΔΑ των Περιφερειών.
 - Οι ΟΤΔ έχουν την αρμοδιότητα για την υλοποίηση του υπο- μέτρου 19.2. Ενδεικτικά, οι ΟΤΔ έχουν την αρμοδιότητα για τη διενέργεια προκηρύξεων, την αξιολόγηση των προτάσεων, την έγκριση αυτών στο τοπικό τους πρόγραμμα, την παρακολούθηση της υλοποίησης και το διοικητικό έλεγχο των αιτημάτων πληρωμής, την εξέταση διαδικασίας ολοκλήρωσης τους.
 - Οι ΔΑ των Περιφερειών, στο πλαίσιο υλοποίησης του υπομέτρου 19.2, έχουν την αρμοδιότητα της ένταξης των δικαιούχων του υπομέτρου στο ΠΑΑ 2014-2020, της επίβλεψης της υλοποίησης του υπομέτρου, του ελέγχου και της επιβολής κυρώσεων στους δικαιούχους αυτού.
 - Για την εξακρίβωση της ορθής υλοποίησης του η ΕΥΔ ΠΑΑ θα διενεργεί ελέγχους εποπτείας.
 - Ο Οργανισμός Πληρωμών είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διενέργεια των πληρωμών.

8.2.7. Άλλες σημαντικές επισημάνσεις σχετικά με την κατανόηση – περιεχόμενο και την εφαρμογή του μέτρου

[Μέγιστη έκταση: 3500 χαρακτήρες = περ. 1 σελίδα – μη υποχρεωτικό πεδίο –επιτρέπεται η χρήση αριθμητικών δεδομένων]

- Η ΕΥΔ ΠΑΑ καθορίζει τα κριτήρια επιλογής των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων, για το ΕΓΤΑΑ, που σε κάθε περίπτωση πρέπει περιέχει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:
 - Ορισμό της περιοχής και του πληθυσμού που καλύπτονται από τη στρατηγική.
 - Αναλυτική παρουσίαση της περιοχής και SWOT ανάλυση
 - Περιγραφή της στρατηγικής και των στόχων της, περιγραφή των ολοκληρωμένων και καινοτόμων χαρακτηριστικών της στρατηγικής και ιεράρχηση στόχων, περιλαμβανομένων μετρήσιμων ποσοτικών στόχων για τις εκροές ή τα αποτελέσματα.

- Περιγραφή στοχευόμενων δράσεων, ποιοτικά – χωρικά – τομεακά
- Περιγραφή της διαδικασίας συμμετοχής των κοινοτήτων στην ανάπτυξη της στρατηγικής.
- Περιγραφή των ρυθμίσεων διαχείρισης και παρακολούθησης της στρατηγικής που αποδεικνύει την ικανότητα της ομάδας τοπικής δράσης να υλοποιήσει τη στρατηγική και περιγραφή των ειδικών ρυθμίσεων για την αξιολόγηση.
- Η ΟΤΔ, μέσω του σχεδίου του τοπικού προγράμματος, καθορίζει την περιοχή εφαρμογής καθώς και τις κατηγορίες των έργων που σκοπεύει να υλοποιήσει για την επίτευξη των στόχων αυτού. Οι λοιποί φορείς (ΔΑ & ΕΦΔ του ΠΑΑ) προκηρύσσουν, τις κοινές με τις ΟΤΔ κατηγορίες έργων, στις περιοχές εποπτείας τους εκτός των περιοχών εφαρμογής τοπικών προγραμμάτων.
- Στο πλαίσιο της επιλογής αλλά και της υλοποίησης των τοπικών προγραμμάτων ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε έργα και ενέργειες που προάγουν την καινοτομία και τη συνεργασία.